

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 192g/2020

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din
articolul 32 alin. (3) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995
cu privire la statutul judecătorului
(*condițiile de plată a pensiei pentru judecători*)

CHIȘINĂU

9 februarie 2021

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Aliona Balaban, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 30 noiembrie 2020,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 9 februarie 2021 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 32 alin. (3) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, ridicată de dl avocat Artur Airapetean, în dosarul nr. 3-4822/2020, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător Galina Ciobanu, de la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 24 octombrie 2019, Casa Națională de Asigurări Sociale a emis decizia nr. X-01/09-6309 prin care a respins cererea depusă de dna Svetlana Șleahtițchi referitoare la emiterea actului administrativ individual favorabil privind stabilirea și calcularea pensiei pentru limita de vârstă.

4. În motivarea deciziei, Casa Națională de Asigurări Sociale a reținut că, potrivit articolului 32 alin. (3) din Legea cu privire la statutul judecătorului, pensia pentru vechime în muncă se calculează și li se plătește doar judecătorilor care și-au dat demisia și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă.

5. Pe 12 noiembrie 2019, dna Svetlana Șleahtițchi a formulat o cerere prealabilă prin care a contestat decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale din 24 octombrie 2019.

6. Pe 2 decembrie 2019, Casa Națională de Asigurări Sociale a emis decizia nr. S-2512/19 prin care a respins cererea prealabilă depusă de dna Svetlana Șleahtițchi.

7. Pe 20 decembrie 2019, dl avocat Artur Airapetean a depus o cerere de chemare în judecată referitoare la anularea deciziilor emise de Casa Națională de Asigurări Sociale și la obligarea emiterii actului administrativ

individual favorabil privind stabilirea și calcularea pensiei pentru limita de vârstă.

8. Pe 17 noiembrie 2020, în cadrul examinării cauzei, dl avocat Artur Airapetean a ridicat, în interesele dnei Svetlana Șleahțișchii, excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 32 alin. (3) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

9. Prin încheierea din aceeași dată, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, a admis cererea de ridicare a excepției și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 43 Dreptul la muncă și la protecția muncii

„(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

(2) Salariații au dreptul la protecția muncii. Măsurile de protecție privesc securitatea și igiena muncii, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim pe economie, repaosul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții grele, precum și alte situații specifice.

[...]”.

Articolul 47 Dreptul la asistență și protecție socială

„(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subsistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.”

11. Prevederile relevante ale Legii nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului sunt următoarele:

Articolul 32
Asigurarea cu pensie

„(1) Judecătorul care a atins vârsta de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni a activat în funcția de judecător, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55% din salariul mediu lunar, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani – de 3%, dar în total nu mai mult de 80% din salariul mediu lunar. Pensia judecătorului se recalculează ținând-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică și judecătorilor care au activat în instanțele internaționale, luându-se în calcul salariul mediu lunar al judecătorului Curții Supreme de Justiție.

(3) Pensia pentru vechime în muncă stabilită în condițiile alin. (1) se calculează și se plătește doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă.

(4) În cazul în care judecătorii demisionați sunt numiți iarăși în funcția de judecător, plata pensiei se suspendă.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

12. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul susține că prevederile articolului 32 alin. (3) din Legea cu privire la statutul judecătorului, așa cum au fost modificate prin Legea nr. 60 din 4 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, sunt contrare articolului 16 din Constituție. Potrivit autorului sesizării, prevederile contestate instituie o discriminare între persoanele care activează în calitate de judecători și alte categorii de salariați. Astfel, judecătorii care îndeplinesc condițiile de a obține pensia pot activa în continuare, însă nu pot beneficia de pensie, în comparație cu alte categorii de salariați. De asemenea, autorul consideră că dispozițiile contestate nu sunt clare, deoarece alte prevederi legale, care se referă la alte categorii de salariați, nu prevăd că stabilirea pensiei constituie un motiv pentru încetarea exercițiului funcției. Totodată, în viziunea autorului sesizării, dispozițiile articolului 32 alin. (3) din Legea cu privire la statutul judecătorului nu sunt clare, pentru că nu explică modul de plată a pensiei pentru judecătorii care activau la momentul intrării în vigoare a Legii nr. 60 din 4 aprilie 2014.

13. Potrivit autorului excepției de neconstituționalitate, dispozițiile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 7, 16, 23, 43, 47 și 140 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi ale

Legii cu privire la statutul judecătorului, ține de competența Curții Constituționale.

16. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de către reprezentantul reclamantei (a se vedea § 1 *supra*). Astfel, excepția este formulată de un subiect abilitat cu acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

17. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile articolului 32 alin. (3) din Legea cu privire la statutul judecătorului, care prevăd că pensia pentru vechime în muncă stabilită în condițiile alin. (1) se calculează și li se plătește doar judecătorilor care și-au dat demisia și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă.

18. Curtea admite că norma contestată ar putea fi aplicată de instanța de judecată în cauza în care a fost ridicată (a se vedea §§ 3-7 *supra*).

19. Curtea notează că prevederile contestate au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate, fiind pronunțată Decizia nr. 52 din 27 iunie 2017. De principiu, această situație nu poate să constituie un impediment pentru a solicita controlul de constituționalitate al unor prevederi din perspectiva altor critici de neconstituționalitate. În asemenea cazuri, Curtea trebuie să verifice dacă sesizarea conține argumente noi sau dacă există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea (a se vedea DCC nr. 124 din 25 noiembrie 2019, § 17; DCC nr. 25 din 2 martie 2020, § 19; DCC nr. 131 din 19 noiembrie 2020, § 20). Argumentele noi ale autorului sesizării se referă la faptul că prevederile contestate ale articolului 32 alin. (3) din Legea cu privire la statutul judecătorului sunt contrare articolului 16 din Constituție, pentru că instituie o discriminare între judecători și alte categorii de salariați, deoarece judecătorii nu pot să beneficieze de pensie și să activeze în continuare, în comparație cu alți salariați.

20. Curtea observă că autorul sesizării a pretins că prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 7 [*Constituția, Lege Supremă*], 16 [*egalitatea*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 43 [*dreptul la muncă și la protecția muncii*], 47 [*dreptul la asistență și protecție socială*] și 140 [*hotărârile Curții Constituționale*] din Constituție.

21. Cu privire la pretinsa încălcare a articolelor 1 alin. (3) și 7 din Constituție, Curtea a notat în jurisprudența sa că acestea au un caracter general, constituie imperative care stau la baza oricăror reglementări, nu pot constitui repere individuale și separate și pot fi invocate, de regulă, dacă se constată aplicabilitatea lor cu alte dispoziții din Constituție (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 19 din 24 septembrie 2019, § 16; HCC nr. 29 din 12 decembrie 2019, § 19; HCC nr. 6 din 10 martie 2020, § 25; DCC nr. 76 din 2 iulie 2020, § 22).

22. Referitor la pretinsa încălcare a articolelor 16 și 23 din Constituție, Curtea a reținut în jurisprudența sa că acestea nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale (a se vedea, *mutatis*

mutandis, HCC nr. 15 din 28 mai 2020, § 25; HCC nr. 2 din 12 ianuarie 2021, § 22).

23. Astfel, Curtea reține că trebuie să analizeze dacă textul de lege contestat afectează articolele 43 și 47 din Constituție.

24. Cu privire la pretinsa încălcare a articolului 43 din Constituție, Curtea observă că prevederile contestate nu restricționează dreptul la muncă al judecătorilor, ci doar stabilesc condițiile în care se plătește pensia judecătorilor pentru vechime în muncă. Astfel, pensia pentru vechime în muncă se plătește doar: (i) judecătorilor care și-au dat demisia; și (ii) judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă. *Per a contrario*, judecătorii care întrunesc condițiile de pensionare pentru vechime în muncă sunt în drept să-și continue activitatea și să primească salariul de funcție, dacă nu și-au dat demisia. Prin urmare, Curtea ajunge la concluzia că articolul 43 din Constituție nu este incident în prezenta cauză.

25. De asemenea, Curtea observă lipsa argumentelor autorului privind incidența articolului 47 din Constituție. Prin adoptarea dispozițiilor contestate, legislatorul nu a suprimat dreptul judecătorilor de a beneficia de pensie, ci a modificat doar condițiile de plată ale acesteia, judecătorul având opțiunea legală, fie de a continua activitatea în funcția de judecător și de a încasa salariul, fie de a-și da demisia și de a solicita plata pensiei corespunzătoare.

26. Totodată, cu referire la neclaritatea prevederilor contestate invocate de autorul excepției în sensul limitării dreptului la pensie dobândit de judecătorii care activau la momentul intrării în vigoare a Legii nr. 60 din 4 aprilie 2014 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, Curtea a reținut în jurisprudența sa următoarele.

27. La determinarea temeiurilor juridice privind condițiile de stabilire și de plată a pensiilor și a modalităților de calculare a cuantumului pensiei, legislatorul are obligația de a ține cont de faptul că asigurările sociale stabilite anterior nu pot fi anulate fără a fi substituite prin măsuri echivalente. Noile prevederi legale se vor aplica numai pentru viitor și numai față de persoanele care au solicitat acordarea pensiei după intrarea acestora în vigoare, fără a se aduce atingere drepturilor de pensie stabilite anterior (DCC nr. 52 din 27 iunie 2017, § 25). Curtea a observat că, în condițiile Art. III din Legea nr. 60 din 4 aprilie 2014, judecătorii care au beneficiat de plata pensiei până la 16 mai 2014 și continuă să activeze în funcția de judecător vor primi pensie în mărimea stabilită până la data intrării în vigoare a Legii nr. 60 din 4 aprilie 2014 (*ibidem*, § 26).

28. Prin urmare, Curtea a notat că nu poate reține susținerile autorului sesizării, potrivit cărora dispozițiile contestate afectează principiul neretroactivității legii, astfel limitând și dreptul la pensie dobândit, deoarece prin textul legal contestat nu se diminuează mărimea pensiei obținute anterior. Mai mult, Curtea a menționat că, având în vedere prevederile articolului 32 din Legea cu privire la statutul judecătorului, judecătorilor care și-au dat demisia și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă li se va recalcula pensia având în vedere mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu (*ibidem*, § 27).

29. Din aceste considerente, Curtea nu constată incidența articolului 47 din Constituție în prezenta cauză.

30. Pentru că nu s-a demonstrat incidența articolelor 43 și 47 din Constituție, Curtea reține că nu sunt incidente nici articolele 16 și 23 din Constituție.

31. De asemenea, Curtea observă că articolul 140 din Constituție, care se referă la hotărârile Curții Constituționale, nu are o legătură directă cu problema de drept ridicată în prezenta cauză. Prin urmare, în prezenta cauză nu este incident nici articolul 140 din Constituție.

32. În baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. g) și 140 alin. (2) din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 32 alin. (3) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, ridicată de dl avocat Artur Airapetean, în dosarul nr. 3-4822/2020, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 9 februarie 2021

DCC nr. 19

Dosarul nr. 192g/2020